

DISPLACED

DISPLACED การเมืองเรื่องชาติพันธุ์และศาสนา ในงานศิลปะของจักกาย ศิริบุตร

ห้องสตูดิโอ ชั้นหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร 4

1 เมษายน 2560 พุธภาค 13 –

โยลา เลนซี ภักธารักษ์

ผลงานของจักกาย ศิริบุตร เผยให้เห็นความขัดแย้งในสังคม และแรงเสียดทานทางการเมืองในไทยและในเอเชียอาคเนย์ในปัจจุบัน ผ่านความผสมผสานระหว่างความประชดประชันและความเห็นอกเห็นใจที่มีให้แก่กัน อันจะทำให้ผู้ชมเกิดมุมมองเชิงวิพากษ์ต่อวิถีที่ถูกรุกล้ำจากผู้อำนาจโดยการใช้ช่องว่างทางกฎหมาย ผลงานของจักกาย ซึ่งปกติจะเน้นการใช้สิ่งทอ ได้ก้ามข้ามสื่อร่วมสมัยอันรุ่มรวยด้วยเนื้อหาต่างๆ การคัดเลือกเทคนิคภาพ วัสดุท้องถิ่นต่างๆของศิลปินที่ดำเนินไปอย่างอิสระราวกับเป็นเงื่อนไขปมทางความคิดที่เป็นระบบ ผ่านการอ้างอิงทางวัฒนธรรมที่ถูกฝังลึกและสื่อสารความคิดอันซับซ้อนนี้สู่สาธารณชน

ในผลงานชุดใหม่ “DISPLACED การเมืองเรื่องชาติพันธุ์และศาสนา ในงานศิลปะของจักกาย ศิริบุตร” ที่ได้รับการคัดสรรจาก โยลา เลนซี มีความโดดเด่นที่ศิลปินขยายการตรวจสอบความรุนแรงที่มีอยู่ในแต่ละกลุ่มศาสนาในประเทศไทยและประเทศพม่า

เนื้อหาและสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาแบบไทยมีอิทธิพลต่อศิลปินมากกว่าทศวรรษ ในปี 2557 จักกายได้เบนความสนใจไปที่ความพยายามของผู้คนในชุมชนที่จะอยู่ร่วมกัน ระหว่างพุทธศาสนิกชนและชาวมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในช่วงเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบตั้งแต่ปี จากความกังวลนี้เองจึงเกิดผลงาน 2543 ศิลปะประเภทติดตั้งจัดวางที่ชื่อ ซึ่ง 78 จัดแสดงในนิทรรศการ DISPLACED เป็นครั้งแรกในประเทศไทย ผลงานที่ชื่อ 78 เป็นศิลปะแนวติดตั้งที่แสดงออกถึงความมีดমনและจุใจความรู้สึก สุสานที่ถูกจัดวางอย่างมีท่วงทำนองผ่านสิ่งทอ ถ้อยคำ และอ้างอิงสถาปัตยกรรมสุเหร่า ที่แสดงถึงความสงบนิ่งและเพ่งพินิจ ได้เปลี่ยนจากความมีเกียรติอันล้ำค่าไปสู่ความตายที่ปฏิเสธไม่ได้ อันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์พลเรือนชาวมุสลิม 78 2557 คน ที่ต้องเสียชีวิตอย่างอนาจจากการเดินทางไปยังค่ายทหารโดยรถบรรทุกในปีดั่งนั้นความคิดหลักทางศิลปะที่จักกายต้องการนำเสนอคือการกระตุ้นให้เกิดความคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการเมืองศาสนาในประเทศไทย โดยอ้อม

สืบเนื่องจากแนวความคิดข้างต้น จักกายได้ผลิตผลงานที่เน้นเครื่องแต่งกายเป็น 2560 ปีถัดมา หรือในปี 3 พื้นฐานชั้นใหม่ที่มีชื่อว่า Changing Room ผลงานเชิงติดตั้งชิ้นนี้ได้สืบพิเคราะห์ไปยังความตึงเครียดในแต่ละกลุ่มศาสนาที่ส่งผลต่อกลุ่มคนต่างๆในภาคใต้ ระหว่างพลเรือนในแต่ละช่วงวัย ในแต่ละความศรัทธา และทหาร

จากทั่วทุกภาคในประเทศไทยต่างๆ ในทางตรงกันข้ามกับการเฟื่องฟูปัจเจกตัวเองในผลงาน 78 Changing Room นำเสนอการแทรกแซงทางสังคมที่มีพลวัตอันเป็นสุนทรีย์สำคัญของผลงาน เมื่อผู้ชมได้ลองสวมใส่เสื้อแจ็กเก็ตทหาร และผ้าคลุมศีรษะของชาวมาเลย์มุสลิมในพื้นที่ที่นิตยสารนี้ นอกจากนั้น จักกายยังได้เปลี่ยนหมวกกะปิเยาะ หรือ หมวกคลุมส่วนกระโหลกศีรษะที่บุรุษชาวมาเลย์นิยมสวมใส่ โดยนำหมวกกะปิเยาะที่มาจากภาพพิมพ์ลายพราง วาดภาพความรุนแรงที่ได้มาจากภาพข่าวต่างๆที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยลายเส้นสีขาว ในขณะที่เสื้อแจ็กเก็ตของทหารไทยได้เรียงร้อยจากแห่งความสุขและโลกในแง่ดีที่วาดโดยเด็กๆในโรงเรียนไทยมุสลิมอย่างลงตัว ผลงานศิลปะแนวติดตั้งชิ้นนี้ได้ส่งต่อความตึงเครียดอย่างลึกซึ้งเมื่อภาพที่ปรากฏในหมวกของมันทำให้เราเผชิญหน้ากับความจริงอันโหดร้าย และปรากฏภาพแห่งความหวังจากเสื้อแจ็กเก็ตของทหาร ด้วยเหตุนี้สาธารณชนจึงถูกบังคับให้ประนีประนอมกับคู่ขัดแย้งฝ่ายตรงข้าม และกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และด้วยการเผชิญหน้านี้ จักกายจะเข้าร่วมคัดเลือกผู้มองไปสู่ชีวิตของ “ผู้อื่น” ที่เป็นชาวมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านการเปลี่ยนอัตลักษณ์โดยการสวมใส่เครื่องแต่งกาย ผู้ชมจะได้ประสบการณ์ความขัดแย้งจากจุดที่ทำให้เห็นภาพชัดเจนใน Changing Room และก้าวข้ามความขัดแย้งในแต่ละกลุ่มทางศาสนา

ในผลงานชิ้นนี้ ได้ย้ายประเด็นความขัดแย้งจากประเทศไทย ไปยังประเทศพม่า จักกายได้ 3 นิทรรศการที่ถึงสถานการณ์อันไม่สู้ดีของพุทธศาสนาในพม่าที่ลึงทนต์ชาวมุสลิมชาวโรฮิงญาที่เป็นประชาชนส่วนน้อย The Outlaw's Flag ตรวจสอบการลี้ภัยของชาวโรฮิงญาผ่านวิดีโอ และการติดธง ด้วยธงจำนวน ผืนที่ประดิษฐ์ 21 ชิ้นจากเมล็ดพันธุ์และลูกปัดบนพื้นผ้าโสร่งของชาวพม่าและผ้าจีวรของพระสงฆ์ ศิลปินไม่ได้ต้องการชี้หน้าว่าต้องเป็นประเทศไหนเป็นพิเศษ แต่ศิลปินชี้ให้เห็นถึงกระแสชาตินิยมที่เป็นอันตรายที่กลายเป็นเครื่องมือการใช้อำนาจรัฐที่ไม่ถูกต้อง อย่างไร้พรมแดนและไม่มีข้อยกเว้น เทียบด้วยจอภาพที่แสดงภาพวิดีโอทัศน์ ตัว บอกเล่า 2 เรื่องราวของชาวโรฮิงญาไร้สัญชาติที่ลี้ภัยออกจากพม่าอย่างซ่อนเร้น ผลงานของจักกายชิ้นนี้ถึงความสนใจไปยังประเด็นทางจริยธรรมที่ใหญ่ขึ้น ในเรื่องการลงโทษและการลี้ภัย อันเกี่ยวเนื่องกับทุกที่ในปัจจุบัน ที่นอกเหนือจากชะตากรรมของชาวโรฮิงญา ผ่านทัศนละครและอุปมาทางศิลปะที่โลกเล่นบนผืนธงที่หมดหมายไว้ DISPLACED ผลงานของจักกาย ศิริบุตร ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ได้หยั่งรากประเด็นที่มีอยู่ในประเทศไทยและประเทศพม่า แต่สามารถสร้างแรงสั่นสะเทือนได้ในระดับโลก

จักกาย ศิริบุตร เป็นศิลปินที่เป็นที่รู้จักในระดับสากล และได้รับการแสดงผลงานเดี่ยว และ กลุ่ม ทั่วทั้งเอเชีย ทวีปยุโรป และสหรัฐอเมริกา ในประเทศไทย ผลงานของเขาได้รับเลือกแสดงทั้งในหอศิลป์พิทยทรรศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น ผลงานของจักกายถูกรวมในคอลเล็กชันของสถาบันต่างๆ รวมทั้ง The Asian Art Museum ซาน ฟรานซิสโก, the Vehbi Koç Foundation อิสตันบูล, the Asian Civilisations Museum สิงคโปร์ และ National Taiwan Museum of Fine Art

โยลา เลนซี ภัณฑารักษ์ที่พำนักอาศัยในสิงคโปร์และเป็นนักวิจารณ์ด้านศิลปะในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ด้วยพื้นฐานด้านกฎหมายและประวัติศาสตร์ศิลปะ เธอเป็นผู้รวบรวมความคิดในการจัดนิทรรศการต่างๆในระดับ

สถาบันเป็นจำนวนมาก อันนำมาสู่การก่อร่างวาทกรรมสถานที่แห่งการมีส่วนร่วมภาคปฏิบัติของสังคมในประวัติศาสตร์ศิลปะเอเชียอาคเนย์ ในกรุงเทพมหานครเธอได้คัดสรรผลงานทั้งที่หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร และ The Jim Thompson Art Center โยลา ยังเป็นผู้ประพันธ์หนังสือเรื่อง Museums of Southeast Asia และสอนในระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาประวัติศาสตร์ศิลปะเอเชียอาคเนย์ในประเทศสิงคโปร์

ข้อความสำหรับประชาสัมพันธ์ในเว็บไซต์ BACC

DISPLACED การเมืองเรื่องชาติพันธุ์และศาสนา ในงานศิลปะของจ๊กกาย ศิริบุตร

โยลา เลนซี ภัณฑารักษ์

ความเกี่ยวพันกันทั้งในด้านสถานที่และเนื้อหาในพุทธศาสนาในไทยมีอิทธิพลต่อจ๊กกาย ศิริบุตรมานานมากกว่าทศวรรษ ในนิทรรศการในคอนเสิร์ตการทำงานของเธอ ผ่านงานศิลปะแนวคิดตั้งที่เป็นอนุสรณ์สามชิ้น จ๊กกายได้พิเคราะห์ความตึงเครียดในกลุ่มศาสนาต่างๆทั้งในประเทศไทยและประเทศพม่า การแสดงผลงานครั้งนี้ ศิลปินได้ใช้ผ้า วิดีโอ และกลยุทธ์การมีส่วนร่วมและการแบ่งปันประสบการณ์ในความเหมือนจริงต่างๆ เพื่อร่วมเลือกไปกับผู้ชมอย่างมีนัยยะสำคัญ ที่มีต่อความคิดอันซับซ้อนเกี่ยวกับสิทธิของชนกลุ่มน้อย ประวัติศาสตร์ การเมืองและอำนาจชาตินิยมทั้งในไทย ในเอเชียอาคเนย์ และภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลงานของปี 2560 ที่ชื่อ Changing Room ได้เชื้อเชิญให้ผู้ชมได้สัมผัส สวมใส่ผลงานและถ่ายภาพเซลฟี่และโพสต์ลงอินสตาแกรม อันเป็นการนำศิลปะและความคิดของผลงานไปสู่โลกเทคโนโลยีเสมือนจริง DISPLACED สมดุลสุนทรีย์ทางความงามและพลังอำนาจทางความคิดเพื่อเบิกทางไปสู่ทัศนคติสำคัญที่มีต่อความตึงเครียดในเอเชียอาคเนย์และสถานการณ์โลกในปัจจุบัน

หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
BANGKOK ART AND CULTURE CENTRE